

Lantbrukares beslutprocess vid investeringar i maskinhallar

Ellinor Persson & Matilda Bäckman

Examensarbete/Självständigt arbete • 15 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap / Institution för ekonomi

Agrar ekonomi

Examensarbete/SLU, Institutionen för Ekonomi, 1721 • ISSN 1401-4084

Uppsala 2026

Lantbrukares beslutsprocess vid investeringar i maskinhallar.

Ellinor Persson & Matilda Bäckman

Handledare:	Henrik Dellestrand, Sveriges lantbruksuniversitet, institution för ekonomi
Examinator:	Erik Melin, Sveriges lantbruksuniversitet, institution för ekonomi
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i Företagsekonomi
Kurskod:	EX0902
Program/utbildning:	Agrar ekonomi
Kursansvarig inst.:	Institutionen för ekonomi
Utgivningsort:	Uppsala
Utgivningsår:	2026
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Serietitel:	Examensarbete/SLU, Institutionen för Ekonomi
Delnummer i serien:	1721
ISSN:	1401-4084
Nyckelord:	Lantbruk, Maskinhall, Investeringsbeslut, Beslutsprocesser, Beslutslogiker.

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institution för ekonomi

Sammanfattning

Investeringar i maskinhallar innebär ofta en betydande kostnad där den ekonomiska nyttan kan vara svår att kvantifiera. Trots detta är investeringarna i många fall nödvändiga för att minska slitage och skydda kostsamma maskiner. Detta skapar en komplex beslutssituation där traditionella investeringskalkyler kan vara svåra att tillämpa. Denna studie syftar till att undersöka lantbruksföretagares beslutsprocess vid investeringar i maskinhallar, med fokus på vilka formella och informella beslutsunderlag som används i situationer där investeringens nytta är svår att kvantifiera. För att besvara studiens forskningsfråga "På vilket sätt används ekonomiska respektive icke-ekonomiska beslutsunderlag vid investeringar där nyttan är svår att kvantifiera?" har en kvalitativ multipel fallstudiedesign tillämpats. Empirin har samlats in genom semistrukturerade intervjuer med sex lantbrukare som byggt eller planerar att bygga en maskinhall. För att analysera den insamlade empirin har en tematisk analys använts tillsammans med Öhlmérs beslutsmodell och Brunsson och Brunssons fyra logiker. Resultatet visar att investeringsbeslut kring maskinhallar baseras på en kombination av ekonomiska, praktiska och sociala överväganden. Informella beslutsunderlag, såsom erfarenheter och tidigare kunskap, har stor betydelse i beslutsprocessen. Ekonomiska kalkyler kompletteras ofta med andra typer av överväganden som påverkar besluten.

Nyckelord: Lantbruk, Maskinhall, Investeringsbeslut, Beslutsprocesser, Beslutslogiker.

Abstract

Investments in machine sheds often involve significant costs, where the economic benefit can be difficult to quantify. Despite this, such investments are often necessary in order to reduce wear and protect expensive machinery. This creates a complex decision-making situation in which traditional investment calculations can be difficult to apply. This study aims to examine agricultural entrepreneurs' decision-making process regarding investments in machine sheds, with a focus on which formal and informal decision-making bases are used in situations where the benefit of the investment is difficult to quantify. To answer the study's research question, "In what way are economic and non-economic decision-making bases used in investments where the benefit is difficult to quantify?", a qualitative multiple case study design has been applied. Empirical data was collected through semi-structured interviews with six farmers who have built or are planning to build a machine shed. To analyze the collected empirical evidence, a thematic analysis has been used, as well as Öhlmér's decision model and Brunsson and Brunsson's four logics. The results show that investment decisions regarding machine sheds are based on a combination of economic, practical, and social considerations. Informal decision-making bases, such as experience and prior knowledge, play an important role in the decision-making process. Economic calculations are often complemented by other types of considerations that influence decisions.

Keywords: Agriculture, Machine shed, Investment decisions, Decision-making process, Decision-making logics

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	6
1. Introduktion	8
1.1 Bakgrund.....	8
1.2 Problemformulering.....	9
1.3 Syfte och Frågeställning	11
1.4 Avgränsningar	11
2. Teoretiskt ramverk	12
2.1 Fyra logiker	12
2.2 Beslutsfattande inom lantbruk.....	13
2.3 Teoretisk syntes	15
3. Metod.....	16
3.1 Forskningsmetod.....	16
3.2 Forskningsdesign	16
3.3 Urval	17
3.4 Operationalisering	18
3.5 Datainsamling	18
3.6 Analys av data.....	19
3.7 Kvalitetskriterier och etik	21
3.7.1 Kvalitetskriterier	21
3.7.2 Reflexivitet	22
3.7.3 Etik	22
3.7.4 Kritik	23
4. Resultat	24
4.1 Bakgrund om intervjuobjekten	24
4.2 Problemdetektering	25
4.3 Problemdefinition	27
4.4 Analys och val	29
4.5 Implementering	32
5. Diskussion	34
5.1 Problemdetektering	34
5.2 Problemdefiniering	34
5.3 Analys och val	36
5.4 Implementering	37
6. Slutsatser.....	38
6.1 Slutsatser	38
6.2 Vidare forskning	38

6.3	Kritisk reflektion	39
	Referenser.....	41
	Populärvetenskaplig sammanfattning	43
	Bilaga 1.....	45

1. Introduktion

1.1 Bakgrund

Investeringar i byggnader och anläggningar utgör en central del av många verksamheters långsiktiga utveckling och innebär ofta betydande kapitalinsatser med ekonomiska konsekvenser över tid. En vanlig typ av investering inom lantbruket är uppförandet av maskinhallar, vilka används för förvaring och underhåll av jordbruksmaskiner. Trots investeringarnas omfattning är beslutsprocessen bakom uppförandet av maskinhallar inte alltid tydligt. Besluten kan påverkas av såväl ekonomiska kalkyler som individuella erfarenheter, rådgivning och subjektiva bedömningar (Björklund & Nilsson, 2014).

Lönsamhet inom lantbruket påverkas av ett flertal faktorer, däribland väderförhållanden, foderkostnader, avräkningspriser och olika insatsvarupriser, vilka till stor del ligger utanför lantbrukarens kontroll (Ludvig & CO, 2026). Det är därför särskilt viktigt för lantbruksföretag att ha kontroll över de delar av verksamheten som kan påverkas, såsom olika investeringsbeslut.

Svenskt lantbruk är en kapitalintensiv bransch som kräver omfattande investeringar i såväl byggnader som maskiner för att kunna driva en effektiv verksamhet. En tydlig utveckling inom sektorn är den pågående strukturomvandlingen där lantbruksföretagen blir allt färre men större. Antalet lantbruksföretag har sedan 2010 minskat med 23 procent (Jordbruksverket, 2025a). Denna utveckling har medfört ett ökat behov av större och mer avancerade maskiner, vilket ytterligare förstärker kapitalbehovet inom näringen.

Investeringar i jordbruksmaskiner utgör en betydande del av lantbruksföretagens kapitalbindning. År 2023 uppgick investeringar i jordbruksmaskiner till 3 755 miljoner kronor (Jordbruksverket, 2024). Utöver den initiala investeringskostnaden tillkommer även löpande kostnader för underhåll, såsom byte av reservdelar, smörjning och rengöring. Lantbrukets maskiner och teknik har även under en längre period utvecklats, vilket kan påverka både investeringsnivåer och underhållsbehov med en allt högre grad av avancerad teknik (Hajdu, et al. 2020).

Förutom maskininvesteringar krävs det även investeringar i ekonomibygnader inom lantbruk. Ekonomibygnader definieras enligt Skatteverket som byggnader inrättade för jord- eller skogsbruk, exempelvis djurstallar, logar, maskinhallar och lagerhus (Skatteverket, u.å.). Maskinhallar utgör en vanlig typ av ekonomibygnad på gårdar och varierar från enklare konstruktioner till moderna

anläggningar med integrerade verkstäder och serviceutrymmen. I takt med att lantbruksföretag blir större och maskiner därtill, har traditionella jordbruksbyggnader i många fall blivit otillräckliga för modernt jordbruk (Bocz, 2012). Detta har resulterat i att investeringar i maskinhallar har blivit allt vanligare. Investeringar i maskinhallar motiveras ofta av behovet att skydda maskiner från väderrelaterat slitage samt förbättrad arbetsmiljö. Vård och förvaring har ett stort inflytande på livslängd och driftskostnaderna för jordbruksmaskiner och redskap (Johansson, et al. 1982).

Att investera i en maskinhall innebär däremot en betydande kostnad där priset kan variera beroende på storlek, materialval och utrustning. Enligt prisexempel från Tectum varierar kostnaden för maskinhallar mellan cirka 680 000 kronor och 1,8 miljoner kronor eller mer beroende på omfattning (Tectum, u.å.). Samtidigt genererar en maskinhall generellt sett inga direkta intäkter. Enligt Björklund och Nilsson (2014) är lantbruksföretagare mindre motiverade att upprätta en investeringskalkyl när intäkterna är svåra att uppskatta. De potentiella ekonomiska fördelarna, såsom minskat slitage och lägre underhållskostnader, är ofta indirekta och svåra att kvantifiera, vilket kan påverka valet av beslutsunderlag.

1.2 Problemformulering

Trots att investeringar i maskinhallar utgör en betydande kostnad där intäkterna är svåra att kvantifiera, är det svårt att undkomma en sådan investering i praktiken. Avsaknaden av en maskinhall kan leda till kapitalförstöring när kostsamma maskiner måste stå utomhus och exponeras för väder och ökat slitage. Därmed uppstår en komplex beslutssituation där traditionella investeringskalkyler som används för att bedöma lönsamheten i ett investeringsprojekt blir svåra att tillämpa, eftersom de bygger på förväntade in- och utbetalningar. I dessa sammanhang, där inbetalningarna motsvarar osäkra och indirekta kostnadsbesparingar används dessa kalkyler endast i en begränsad utsträckning (Björklund & Nilsson, 2014).

För en lantbrukare innebär detta att investeringsbeslut måste fattas trots osäkerhet kring både investeringens ekonomiska nytta och vilka beslutsunderlag som är relevanta att använda. Samtidigt är investeringens storlek ofta så pass omfattande att den kan få stor påverkan på företagets ekonomiska situation. Tidigare forskning visar dessutom att beslut kan fattas utifrån olika beslutslogiker, såsom konsekvenslogik, lämplighetslogik, imitation och experiment (Brunsson & Brunsson, 2014). Därmed finns det en oklarhet kring vilka logiker som

lantbrukare använder sig av för att fatta beslut om investeringar i maskinhallar samt hur beslutsprocessen i praktiken ser ut.

Tidigare forskning har undersökt hur lantbrukare fattar investeringsbeslut inom lantbruksföretag. I en studie av Björklund och Nilsson (2014) analyserades det vilka metoder och kalkyler som lantbrukare använder vid olika typer av investeringar. Genom intervjuer med lantbrukare från Skåne och Östergötland visar studien att användningen av investeringskalkyler varierar. Några av lantbrukarna använder formella kalkyler, särskilt vid större fastighetsinvesteringar, medan andra i högre grad förlitar sig på informella metoder såsom erfarenhet, tumregler och tillgång till likvida medel.

Samtliga företag som undersöktes i Björklund och Nilssons (2014) studie påvisades göra överväganden vid investeringar men beslutsprocessen är ofta mindre formaliserad än vad som vanligtvis förutsätts i teoretiska beskrivningar av investeringsbeslut. Vid investeringar i maskinhallar valde fem av nio företag att använda sig av en investeringskalkyl, medan resterande företag använde sig av informella investeringsmetoder såsom magkänsla och tumregler.

Björklund och Nilssons (2014) har behandlat investeringsbeslut i ett bredare perspektiv och inkluderat flera typer av investeringar. Det innebär att specifika beslutssituationer, såsom investeringar i maskinhallar inte har analyserats i detalj, trots att de skiljer sig från många andra investeringar eftersom dessa saknar direkta intäktsströmmar.

Vidare beskriver Öhlmér et al. (1998) lantbrukares beslutsprocesser som dynamiska och icke-linjära och redovisar en teoretisk modell för hur beslutsfattande inom lantbruket kan förstås. Modellen ger en övergripande förståelse av beslutsprocessens struktur, men belyser i begränsad utsträckning hur beslutsprocesser tar form i praktiken i specifika investeringssituationer. Det finns därmed begränsad kunskap om hur investeringsbeslut fattas i situationer där investeringens ekonomiska utfall är svår att kvantifiera samt hur olika typer av beslutsunderlag används och vägs mot varandra i dessa sammanhang.

Utöver forskning om lantbrukares beslutsprocess finns en teori som beskriver fyra logiker som kan ligga till grund för beslutsfattande (Brunsson & Brunsson 2014). Teorin har inte tidigare beprövats på lantbrukares beslutsprocesser och hur de förhåller sig vid en investering i en maskinhall. Det är därför relevant att undersöka vilka av dessa beslutslogiker som används i samband med sådana investeringar och hur de kommer till uttrycks i beslutsprocessen.

1.3 Syfte och Frågeställning

Syftet med denna studie är att genom en kvalitativ fallstudie undersöka lantbruksföretagares beslutsprocess vid investeringar i maskinhallar, med fokus på vilka formella och informella beslutsunderlag som används i situationer där investeringens nytta är svår att kvantifiera.

Forskningsfråga:

- På vilket sätt används ekonomiska respektive icke-ekonomiska beslutsunderlag vid investeringar där nyttan är svår att kvantifiera?

1.4 Avgränsningar

Denna studie syftar till att undersöka vilka beslutsunderlag som lantbruksföretagare använder vid investeringar i maskinhallar. Undersökningen avgränsas till maskinhallen i sin helhet och omfattar därmed inte specifika tekniska eller praktiska aspekter av byggnadens utformning. Geografiskt avgränsas studien till lantbruksföretagare i Sverige som har genomfört eller befinner sig i en investeringsprocess avseende maskinhallar under de senaste fem åren. Denna avgränsning görs för att säkerställa att respondenterna har aktuella erfarenheter av beslutsprocessen. Detta innebär att respondenterna verkar under relativt likartade förutsättningar, även om vissa variationer kan förekomma.

2. Teoretiskt ramverk

Beslutsfattande innebär att man väger olika alternativ mot varandra för att uppnå ett mål eller hantera ett problem. Varje beslut innebär ett val av en handling, en riktning eller ett sätt att tänka. Även att avstå från att fatta ett aktivt beslut är i sig ett beslut. Eftersom man då låter den nuvarande situationen bestå eller överlåter förändringen till yttre faktorer.

2.1 Fyra logiker

Brunsson och Brunsson (2014) delar upp beslut i fyra olika kategorier beroende på hur de resonerar och tillämpar olika logiker. De fyra logikerna är *konsekvenslogik*, *lämplighetslogik*, *imitation* och *experiment*. Logikerna utgör en teori som kan användas för att analysera och förstå verkligheten kring beslut.

De som använder sig av *konsekvenslogik* är personer som försöker blicka framåt. Genom att tänka igenom olika sätt att handla på och deras olika konsekvenser försöker de att välja det alternativ som bäst överensstämmer med deras värderingar och preferenser. Eftersom en stor del av resonemanget ligger i framtiden är det därför en väldigt svår logik att tillämpa (March & Olsen 1989). Eftersom det inte går att förutspå framtiden.

De som använder sig av *lämplighetslogiken* utgår från regler. De försöker ta beslut som matchar med en eller flera regler. *Lämplighetslogiken* går ut på att beslutsfattaren söker svar på tre frågor. Vem är jag? Varje person har olika regler beroende på vilken roll de har för tillfället. Om det är i samband med jobbet och en personroll eller i deras privatliv. Vilken slags situation är det frågan om? Olika regler gäller i olika situationer. Vad är lämpligt att göra för en person som jag i en situation som denna? De som har klart för sig vilken roll de spelar och vilka regler de behöver förhålla sig till i den situationen. Även om de känner till reglerna så finns det tolkningsmöjligheter. De reglerna som ska följas kan vara både mångstridiga och svårtolkade ändå är det något enklare än de som följer *konsekvenslogiken*. Eftersom de regler som följs redan existerar blickar beslutsfattare i stället bakåt.

De som använder sig av *imitation* utgår ifrån något som redan har hänt. De tänker på vad och hur andra redan har gjort (Brunsson & Brunsson 2014). Däremot vill beslutsfattaren inte imitera vem som helst. Utan väljer att imitera de som tillhör samma kategori som dem själva (Strang & Meyer 1993). Det går även att imitera sig själv och titta på hur de tidigare handlat i en liknade situation. Därför kan man

se imitationen som identitetsbevarande och skapande.

De som använder sig av *experiment* handlar först och tänker sen. Istället för att fundera innan en handling lägger de mer tid efteråt. Utan att fundera på vilken handling som är bäst, väljer de något och utvärdera därefter resultatet. Är beslutsfattaren nöjd med resultatet avstår de från att fortsätta ta beslut. Är de däremot missnöjda kommer de fatta nya beslut tills de uppnår ett resultat som de är nöjda med. Istället för att beslutsfattaren försöker gissa sig till sina preferenser och de konsekvenser som beslutet innebär tar de reda på dem genom sina beslut och samlar in empiri.

2.2 Beslutsfattande inom lantbruk

Beslutsfattande inom lantbruk beskrivs enligt Öhlmér et al. (1998) som en dynamisk process, till skillnad från tidigare modeller som beskrivit beslutsfattande som en linjär process i olika steg. Genom en fallstudie av svenska lantbruksföretag visar författarna att beslutsprocessen är mer komplex än vad tidigare teorier har föreslagit. Den tidigare modellen utgick ifrån att beslutsprocessen bestod av åtta efterföljande steg. Öhlmér et al. (1998) föreslår istället en modell bestående av fyra huvudsakliga faser samt fyra parallella delprocesser.

De fyra faserna i beslutsprocessen är *problemdetektering*, *problemdefinition*, *analys och val* samt *implementering*. Dessa beskriver de övergripande stegen i beslutsfattandet. Parallellt med dessa fyra faser pågår fyra kontinuerliga delprocesser vilka är, *sökande och uppmärksamhet*, *planering*, *utvärdering och val samt bärande ansvar*. Dessa delprocesser präglar hela beslutsprocessen och påverkar hur varje fas genomförs. Sökande och uppmärksamhet, utvärdering och val samt bärande ansvar pågår genom hela beslutsprocessens alla faser, medan planering främst förekommer i fasen analys och val. Beslutsmodellen kan därmed förstås som en matris där beslutsfattaren kan röra sig fram och tillbaka mellan olika faser beroende på situationen.

Problemdetektering innebär att lantbrukaren identifierar ett problem eller en möjlighet som kan påverka verksamheten. Det kan exempelvis handla om minskad lönsamhet, förändrade regelverk eller klimatförändringar. Här är delprocessen sökande och uppmärksamhet central, då lantbrukaren skannar information baserat på interna eller externa informationsunderlag. Problemen kan uppmärksammas genom otillfredsställda mål, gradvisa förändringar, plötsliga händelser eller genom interaktion med rådgivare eller kollegor. Inom delprocessen utvärdering och val bedöms situationen för att avgöra om åtgärder krävs. Parallellt utvecklas delprocessen bärande ansvar, där lantbrukaren tar ansvar över situationen om det bedöms som ett faktiskt problem som måste hanteras.

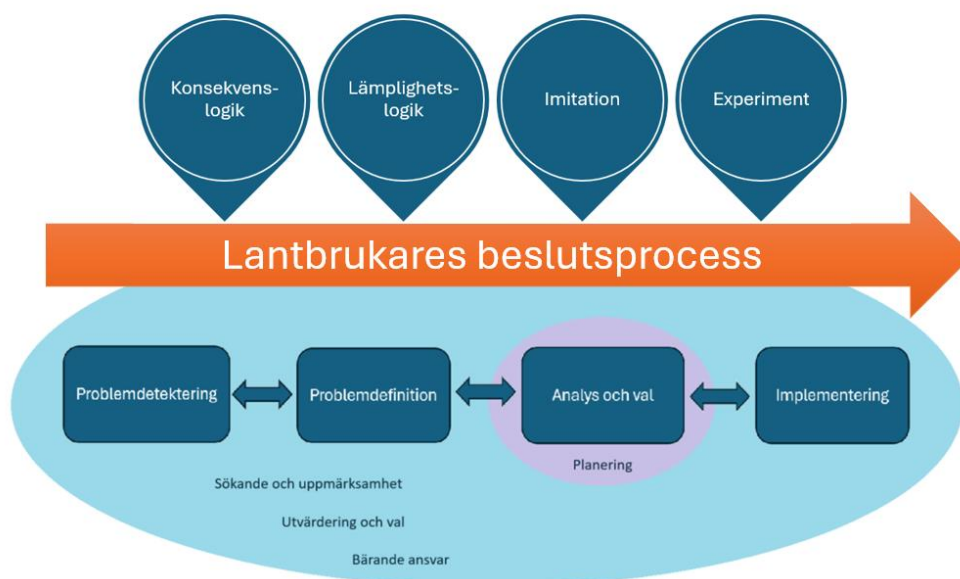
Vid fasen *problemdefinition* skapar lantbrukaren en förståelse för situationen. Genom sökande och uppmärksamhet analyseras problemets orsaker och konsekvenser, samtidigt som möjliga handlingsalternativ identifieras. Här används utvärdering och val för att värdera problemet utifrån dess effekt på de viktigaste målen i företaget. Olika handlingsalternativ identifieras och utvärderas för att sedan välja ut ett fåtal alternativ för djupare granskning. Även här finns ett bärande ansvar för att kontrollera och fatta relevanta beslut.

Under *analys och val* samlar lantbrukaren in information, börjar planera samt utvärderar olika alternativ. Inom sökande och uppmärksamhet söker man nu efter specifik information om de kvarvarande alternativen. Informationsinsamlingen sker ofta informellt, exempelvis genom diskussioner med andra lantbrukare eller rådgivare. Inom utvärdering och val ligger fokus på att väga resurser, konsekvenser och möjliga utfall mot varandra. Delprocessen planering blir här aktuell där lantbrukaren strukturerar en plan som senare kan användas för att implementera det beslut som ska fattas, inklusive hur potentiella problem ska hanteras. Även i denna fas har lantbrukaren ett bärande ansvar för att kontrollera och fatta relevanta beslut.

Den sista fasen *implementering*, innebär att lantbrukaren genomför det valda alternativet genom att anskaffa nödvändiga resurser. Genom sökande och uppmärksamhet bevakar lantbrukaren att genomförandet följer planen och att rätt resurser finns tillgängliga vid rätt tillfälle. Implementeringen sker successivt där utvärdering och val fungerar som en kontrollmekanism genom att dagliga beslut kontrolleras kontinuerligt under processen. Detta möjliggör justeringar av både förväntningar och handlingsplaner om förutsättningarna förändras. Lantbrukaren har ett bärande ansvar för både beslutet och dess genomförande, inklusive hantering av eventuella problem som kan uppstå under processens gång.

2.3 Teoretisk syntes

För att förstå lantbrukares beslutsprocess samt vilka beslutsunderlag som används vid investeringar där nyttan är svår att kvantifiera, används Brunssons (2014) fyra logiker samt Öhlmér et al. (1998) beslutsmodell. Beslutsfattandets fyra logiker bidrar med en övergripande förståelse för hur beslutsfattaren tänker kring olika beslut (Brunsson & Brunsson 2014). Teorin beskriver fyra olika tillvägagångssätt eller logiker som en beslutsfattare kan använda. Öhlmér et al. (1998) beslutsmodell bidrar med en förståelse för hur en beslutsprocess går till i praktiken. Modellen är specifikt framtagen för att förstå lantbrukares beslutsfattande och belyser hur problem identifieras, hur handlingsalternativ analyseras samt hur beslut baseras på formella och informella informationsunderlag. Beslutsmodellen tillför därmed en förståelse för vilka beslutsunderlag som används och hur de vägs in i beslutsprocessens olika faser. Teorierna kompletterar varandra genom att de fyra logikerna utgör en bredare teori som förklarar beslutsfattarens logik, medan beslutsmodellen är mer inriktad på lantbrukarens specifika beslutsprocess. Genom att analysera intervjuerna utifrån både en generell och en branschspecifik teori kan studien bidra med en förklaringsmodell till varför lantbrukare fattar vissa beslut. Figur 1 visar hur teorierna integreras i studien. Öhlmér et al. (1998) beslutsmodell utgör en övergripande struktur för beslutsprocessen medan Brunsson och Brunssons (2014) fyra logiker påverkar hur beslutsfattaren agerar inom processens olika faser. Pilarna mellan de fyra faserna visar att processen är dynamisk och att lantbrukaren kan återgå till tidigare faser under beslutsprocessens gång. De fyra logikerna är placerade ovanför beslutsprocessen eftersom de representerar olika sätt att resonera som kan påverka samtliga delar av processen.

Figur 1. Teoretiskt ramverk, egen bearbetning.

3. Metod

3.1 Forskningsmetod

För att undersöka lantbrukares beslutsprocess vid investeringar i maskinhallar har en kvalitativ forskningsmetod med en abduktiv ansats tillämpats. En abduktiv ansats är en kombination av induktion, där teori genereras utifrån empiri och deduktion, där befintliga teorier prövas mot empiriskt material (Bryman & Bell, 2017). Abduktion möjliggör en flexibel analys mellan empiri och teori. I studien används Brunsson och Brunssons (2014) fyra logiker samt Öhlmér et al. (1998) beslutsmodell som teoretiskt ramverk, samtidigt som nya aspekter kan upptäckas utifrån lantbrukarnas erfarenheter som teorin inte täcker. Genom den kvalitativa metoden skapas förutsättningar för en djupare och kontextuell förståelse för hur lantbrukares beslutsprocess kring investeringar i maskinhallar går till i praktiken. Detta är något som en kvantitativ metod inte hade kunnat fånga upp i samma utsträckning, då investeringsbeslut ofta är komplexa och innefattar flera samverkande faktorer såsom ekonomiska överväganden, personliga erfarenheter och riskbedömningar.

I denna studie förstås lantbrukarnas beslutsprocesser utifrån deras egna uppfattningar, tolkningar och sociala sammanhang som de verkar inom. Studiens ontologiska utgångspunkt är konstruktionism, vilket innebär att verkligheten inte betraktas som objektiv och given, utan som formad genom människors tolkningar och interaktioner. Detta innebär att vad som uppfattas som ett rationellt beslut kan variera mellan olika lantbrukare beroende på deras erfarenheter och kontext (Bryman & Bell, 2017). Den epistemologiska utgångspunkten är interpretativism, vilket innebär att människors handlingar förstås utifrån deras egna perspektiv med fokus på upplevelser, mening och tolkningar snarare än objektiva fakta (Bryman & Bell, 2017). I denna studie är det därför centralt att förstå hur lantbrukare själva tolkar vad som utgör relevanta beslutsunderlag i samband med investeringsbeslut.

3.2 Forskningsdesign

Studien använder en multipel fallstudiedesign, vilket lämpar sig väl vid djupgående analys av ett specifikt fenomen inom en avgränsad kontext (Bryman & Bell, 2017). I denna studie utgörs fenomenet av beslutsprocessen vid investeringar i maskinhallar och de enskilda fallen utgörs av olika lantbruksföretag. Genom att studera flera fall ges möjligheten att identifiera mönster samt jämföra likheter och skillnader mellan olika beslutsprocesser. Detta möjliggör en bredare förståelse för hur lantbrukare resonerar, för att vidare ställa

de olika resultaten emot varandra. Empirin samlades in genom semistrukturerade intervjuer för att fånga djupet i varje enskilt fall.

3.3 Urval

De lantbrukare som inkluderas i studien väljs ut strategiskt utifrån deras relevans till studiens syfte och forskningsfrågor. Urvalet baseras på kriterier som säkerställer att respondenterna har erfarenhet av det fenomen som undersöks. Eftersom urvalet inte är slumpmässigt är ambitionen inte att kunna generalisera resultaten till en större population. Istället syftar studien till att generera en djupare förståelse av det studerade fenomenet. Vid val av intervjupersoner har ett målstyrt urval använts, vilket är en form av icke-sannolikhetsbaserat urval (Bryman & Bell 2017). Totalt kontaktades 13 lantbrukare som uppfyllde studiens urvalskriterier, varav sex intervjuades. De övriga tillfrågade lantbrukarna deltog inte i studien eftersom de antingen inte var intresserade eller inte hade möjligheten att avsätta tid för en intervju. Antalet respondenter motiveras av studiens begränsade tidsram. Enligt Eisenhardt (1989) kan mellan fyra och tio fall vara tillräckligt för att skapa en analytisk generalisering av teori.

De lantbrukare som deltar i studien ska vara bosatta och verksamma i Sverige. Urvalet delades därefter in i två respondentgrupper, lantbrukare som nyligen investerat i en maskinhall och lantbrukare som befinner sig i en pågående investeringsprocess. För de lantbrukare som redan genomfört investeringen var kriteriet att maskinhallen skulle ha uppförts inom de senaste fem åren. Vilket motiveras av att minnet av en beslutprocess tenderar att försvagas över tid, vilket kan påverka tillförlitligheten i respondenternas beskrivning. Vidare präglas byggbranschen av kontinuerliga förändringar, vilket även påverkar prisnivåerna över tid. Det är därför relevant att undersöka relativt aktuella investeringar.

För de lantbrukare som befinner sig i en pågående investeringsprocess var kriteriet att investeringsbeslutet skulle vara fattat samt att planeringen eller byggnationen av maskinhallen hade påbörjats. Uppdelningen av respondenterna motiveras av att fånga olika perspektiv i beslutsprocessen, vilket möjliggör en jämförelse mellan hur beslutsprocesser beskrivs i efterhand och hur resonemang förs under en pågående investering. De som befinner sig i en pågående investeringsprocess kan inte analyseras utifrån beslutsmodellens sista fas "implementering", eftersom investeringen ännu inte är avslutad. Däremot bidrar dessa respondenter med insikter i hur beslutsfattandet sker i realtid, innan investeringen har slutförts och efterhandsreflektioner påverkar beskrivningen av processen.

3.4 Operationalisering

För att gå från teori till empirisk insamling har intervjuguiden utformats utifrån det teoretiska ramverket, bestående av Öhlmér et al. (1998) beslutsmodell samt Brunsson och Brunssons (2014) fyra logiker.

Öhlmér et al. (1998) beslutsmodell har använts för att strukturera intervjuguiden utifrån beslutsprocessens olika faser. Problemdetektering och problemdefinition har fångats genom frågor om hur behovet av investeringen uppstod samt vilka alternativ som övervägdes (se Bilaga 1). Fasen analys och val har fångats genom frågor om informationsinsamling och användning av olika beslutsunderlag, exempelvis “Använde du dig av några investeringskalkyler, om inte vad använde du dig av då?”. Slutligen har Implementeringsfasen fångats genom frågor om hur investeringen genomfördes, exempelvis “vad är det för maskinhall du har byggt?”.

Brunsson och Brunssons (2014) fyra logiker har operationaliserats genom att formulera frågor om hur lantbrukare resonerar kring sina beslut. Konsekvenslogiken har fångats genom frågor om användandet och kalkyler samt förväntade resultat av investeringen. Lämplighetslogiken har fångats genom frågor om det huvudsakliga syftet med maskinhallen. Imitation har operationaliserats genom frågor om påverkan från andra, exempelvis “Fanns det någon person du diskuterade beslutet med?”. Slutligen har experimentlogiken fångats genom frågor om hur lantbrukaren uppfattar investeringen och besluten i efterhand.

3.5 Datainsamling

Empiriinsamlingen har genomförts genom semistrukturerade intervjuer, vilket innebär att ett intervjuunderlag tas fram i förväg men med möjligheten att avvika från underlaget (Bryman & Bell, 2017). Syftet är att ge intervjupersonerna en större frihet att utforma svaren på sitt eget sätt samt flexibiliteten att ställa följdfrågor. Denna metod leder till att specifika ämnen berörs men ger också utrymme för en öppen dialog och djupare insikter. Med hjälp av denna metod möjliggörs en förståelse för lantbrukarnas beslutsprocess och skapar ett underlag som kan användas vid jämförelse av de olika processerna.

Samtliga intervjuer genomfördes via telefonsamtal på grund av geografiska avstånd och praktiska omständigheter, under perioden 27 april–11 maj 2026. En sammanställning av respondenternas bakgrund och maskinhallsinvesteringar presenteras i tabell 1. Respondenterna erbjöds initialt valet mellan ett fysiskt möte och telefonintervju. Genom att genomföra intervjuerna via telefon underlättades deltagandet för lantbrukarna och möjliggjorde även ett bredare geografiskt urval. Samtliga intervjuer spelades in med respondenternas uttryckliga samtycke och har därefter transkriberats i sin helhet. Genom detta tillvägagångssätt säkerställs en korrekt återgivning av materialet och minimerar risken för feltolkningar under den efterföljande analysprocessen.

Tabell 1. Översikt över studiens respondenter och deras maskinhallsinvesteringar där status på maskinhall innebär vilket år byggnaden färdigställts (eller förväntas stå färdig).

Respondent	Intervju-längd	Region	Verksamhet	Status maskinhall	Storlek (m)	Kostnad (Mkr)
I1	29 min.	Uppland	Växtodling, skogsbruk, fastigheter	2022	15x36	2–2,5
I2	12 min.	Skåne	Växtodling	2025/2026	24x54	1,9
I3	23 min.	Uppland	Växtodling, entreprenad	2024/2025	22x36	5,1
I4	15 min.	Skåne	Växtodling, smide	(2026)	14x24	0,2
I5	25 min.	Skåne	Växtodling	(2027)	26x60	5
I6	19 min.	Skåne	Växtodling, åkeri	(2026)	18x42	3

3.6 Analys av data

För att analysera empirin har en tematisk analys genomförts. Det är en metod som används för att identifiera, analysera och organisera empiriskt material. Genom kodning och organisering av textmaterialet kan återkommande teman identifieras och tolkas (Braun & Clarke, 2022).

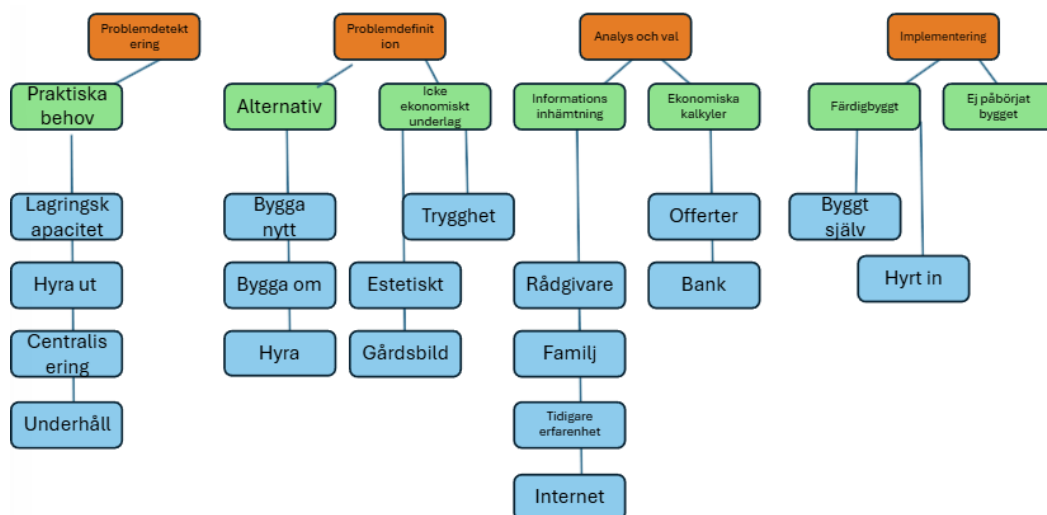
De sex stegen som ingår i en tematisk analys är:

1. Läs igenom de transkriberade intervjuerna för att kunna skapa sig en förståelse för empirin och materialet.
2. Generera koder och skapa en förståelse för de mönster och samband som finns.
3. Utifrån koderna, mönstren och de samband som upptäcks skapa och generera olika teman.
4. Granska teman och kontrollera så att de stämmer överens med koderna.

5. Definiera teman och beskriva vad varje tema innebär och dess betydelse.
6. Sammanställning av analysen där analysen kommer kopplas till forskningsfrågan och det teoretiska ramverket.

Den insamlade empirin från intervjuerna transkriberades för att möjliggöra analysen. Genom en systematisk genomgång av materialet har olika teman i intervjuerna identifierats. Detta gjordes genom att undersöka likheter och skillnader mellan intervjuerna (Ryan & Bernard 2003). Därefter har temana använts för att undersöka i vilken utsträckning den beslutsprocess som beskrivs av respondenterna överensstämmer med Öhlmér et al. (1998) beslutsmodell. Genom att identifiera både likheter och skillnader skapas förutsättningar för en ökad förståelse för hur beslutsfattande kring investeringar i maskinhallar går till i praktiken samt i vilken utsträckning den teoretiska modellen speglar det empiriska sammanhanget. För att strukturera analysen användes de fyra faserna i beslutsmodellen som övergripande teman och rubriker vid analysen av empirin i relation till studiens forskningsfråga och teoretiska ramverk.

Detta innebär att studien använder en abduktiv tematisk analys. Analysen utgår från en redan etablerad teori där empirin kategoriserades efter följande teman enligt Öhlmér beslutsmodell problemdetektering, problemdefinition, analys och val samt implementering. Samtidigt har underteman, mönster och tolkningar utvecklats från det empiriska materialet.

Figur 2. Teman och underteman till tematisk analys, egen bearbetning.

Ett exempel på hur teman identifierades är att samtliga författare först läste igenom empirin individuellt. Därefter gick författarna gemensamt igenom materialet och identifierade mönster och samband i texten. Ett mönster som upptäcktes var att flera lantbrukare uttryckte ett behov av ökad lagringskapacitet. Exempelvis nämner lantbrukare I4:

“Det är för att lagra hampan. Jag utökar min areal så vi får mer lagringsplats till den.”

Därefter diskuterades hur detta mönster skulle kategoriseras i relation till de fyra övergripande teman som hämtats från Öhlmérs beslutsmodell. Behovet av ökad lagringskapacitet bedömdes utgöra ett praktiskt behov för lantbrukarna och deras verksamhet och kategoriserades därför under temat problemdetektering. Därefter redovisades de mönster och samband som framkommit i resultatkapitlet och analyserades vidare i diskussionskapitlet i relation till studiens forskningsfråga och teoretiska ramverk.

3.7 Kvalitetskriterier och etik

3.7.1 Kvalitetskriterier

För att genomföra studien har kvalitetskriterierna trovärdighet och äkthet tillämpats, vilket är vanligt förekommande inom kvalitativ forskning (Bryman & Bell, 2017). Dessa kriterier används eftersom kvalitativ forskning utgår från att social verklighet kan uppfattas och tolkas på olika sätt, vilket gör det svårt att fastställa en enda objektiv sanning. Kvalitetskriteriet trovärdighet delas upp i fyra olika delkriterier, vilka är tillförlitlighet, överförbarhet, pålitlighet och konfirmering eller bekräftelse.

Tillförlitlighet i forskningen kan skapas genom att forskarna redovisar en tydlig och systematisk bild över forskarens observationer och de teoretiska idéer som utvecklas under arbetets gång. För att säkerställa en noggrann och korrekt återgivning av det empiriska materialet spelades intervjuerna in och transkriberas i sin helhet. Detta möjliggjorde en mer detaljerad och fördjupad analys av respondenternas utsagor samt minskade risken för feltolkningar.

Överförbarhet handlar om i vilken utsträckning studiens resultat kan appliceras på andra situationer. Genom att ge en tydlig beskrivning av de lantbrukare som intervjuades samt den metod som använts i studien ökar transparensen och realiserbarheten på studien.

Pålitlighet handlar om att som forskare skapa en fullständig och tillgänglig redogörelse av alla faser i forskningen. Genom att beskriva varje beslut som fattas i processen och resonemangen bakom, kan läsarna skapa sig en bild av varför olika metodologiska val har gjorts.

Konfirmering eller bekräftelse innebär att forskarna försöker vara så objektiv som möjligt och inte låta ens egna tankar och åsikter påverka. För att minska risken för påverkan har intervjuerna genomförts med en öppen och neutral ansats.

Det andra kvalitetskriteriet enligt Bryman och Bell (2017) är äkthet. Kvalitetskriteriet handlar om att skapa en rättvis bild av lantbrukarna som studeras och deras tankar och åsikter. Genom att låta lantbrukarna uttrycka sig fritt under empirins insamling kan det säkerställas att deras åsikter framkommer.

3.7.2 Reflexivitet

För att säkerställa att våra personliga erfarenheter, värderingar, åsikter, politiska ståndpunkter och metodval inte påverkar forskningsprocessen har ett reflexivt förhållningssätt tillämpats genom hela studien (Bryman & Bell, 2017). Detta har gjorts genom att under processens gång reflektera över de metodval som gjorts, hur empirin tolkas samt hur resultaten presenteras. En tydlig metodbeskrivning har även eftersträvat för att skapa transparens i forskningsprocessen. Då båda författarna har en bakgrund inom lantbruk, kan det påverka förståelsen och tolkningen av respondenternas svar, samtidigt som det kan ha bidragit till en förståelse för kontexten och underlättat kommunikationen under intervjuerna. En av respondenterna har även en nära relation till en av författarna. För att minska risken för påverkan har intervjuerna genomförts med öppna frågor.

3.7.3 Etik

Studien har genomförts i enlighet med de forskningsetiska principer som beskrivs av Vetenskapsrådet (2024). Deltagarna informerades om studiens syfte och villkor. De informerades om att deltagandet är helt frivilligt och att de har rätt att avbryta sin medverkan när som helst utan att ange skäl. Samtliga deltagare har gett sitt muntliga samtycke innan respektive intervju påbörjades. Då studien berör investeringsprocesser där känslig ekonomisk information kan förekomma har stor vikt lagts vid konfidentialitet. Samtliga deltagare har anonymiserats och ingen information som kan knytas till lantbrukarna redovisas i arbetet. Det insamlade materialet har förvarats på ett säkert sätt så att obehöriga inte kunnat ta del av det. Slutligen informerades även deltagarna om att det insamlade materialet endast

kommer att användas för denna studie. Materialet kommer därefter att raderas efter arbetet blivit godkänt.

3.7.4 Kritik

Den kvalitativa forskningen har fått kritik eftersom det är svårt att generalisera och replikera studierna (Bryman & Bell, 2017). Kritiken grundar sig i att forskaren själv kan välja vad som samlas in och hur data tolkas och därmed ökar risken för subjektivitet. Även de intervjuade personerna kan påverkas av forskarens egenskaper vid intervjuer. Forskningsmetoden får även kritik eftersom resultaten baseras på en liten del av population. Vilket bidrar till svårigheter att generalisera resultatet. Däremot bidrar studien till att ge en djupare förståelse för lantbrukarnas beslutsprocess vid investering i maskinhallar.

4. Resultat

4.1 Bakgrund om intervjuobjekten

Här presenteras bakgrund om respondenterna och de maskinhallar som de investerat eller tänkt investera i.

Intervju 1:

Lantbrukaren är verksam i Uppland och bedriver jordbruk, skogsbruk samt fastighetsverksamhet. Jordbruket omfattar 250 hektar växtodling där höstvet, raps och vall odlas. Lantbrukaren tog över gården år 2000 och har idag 15 anställda i verksamheten. Den senaste maskinhallen byggdes år 2022 och har måtten 15x36 meter. Hallen är utrustad med betonggolv, stålstomme, två mellanväggar, plåtbeklädnad och isolering samt uppvärmning i hela byggnaden. Kostanden för maskinhallen uppskattas till 2–2,5 miljoner kronor.

Intervju 2:

I mellan Skåne driver den intervjuade en växtodlingsgård på fritiden tillsammans med sin familj. Det odlas betor, stärkelsepotatis, spannmål, oljeväxter och vall till hästfoder. Byggnationen av den nya maskinhallen påbörjades i maj 2025 och stod klar vintern 25/26. Lantbrukaren tog över gården år 2000 och har sedan dess varit verksam på gården. Maskinhallen som byggts är 24x54 meter och består av en stålstomme med plåttak samt betongväggar 80 cm upp från golvet och därefter träfasad upp till taket. Maskinhallen har kostat 1,9 miljoner kronor.

Intervju 3:

Lantbrukaren är verksam i Uppland och driver jordbruk samt entreprenadverksamhet. Gården övertogs år 2020. Maskinhallen stod klar vintern 2024/2025 och har måtten 22x36 meter. Hallen är kombinerad verkstad/förvaring utrustad med betonggolv, stålstomme, plåtbeklädnad och isolering samt uppvärmning i hela byggnaden. Den är även uppdelad med en tvätthallsdel och ett teknikrum. Kostnaden för maskinhallen uppgick till cirka 5,1 miljoner kronor.

Intervju 4:

Den intervjuade lantbrukaren är verksam i sydvästra Skåne och bedriver jordbruk på 400 hektar samt smidesverksamhet. Lantbrukaren startade upp år 2006 och odlar spannmål, raps, ärtor och hampa. Maskinhallen är under intervjun fortfarande under konstruktion. Det som ska byggas är en maskinhall med måtten 14x24 meter. Den kommer bestå av järntakstolar, träreglar och plåtbeklädnad. Maskinhallen kommer kosta omkring 0,2 miljoner kronor att bygga.

Intervju 5:

Den intervjuade är verksam i sydvästra Skåne, där dennes sambo bedriver lantbruk medan respondenten själv har en annan huvudsaklig sysselsättning. Gården övertogs år 2020 och verksamheten består främst av växtodling. Den planerade maskinhallen kommer vara 26x60 meter och bestå av stålstomme och plåttak samt gjutet golv och förstärkta innerväggar för spannmålslagring. Hallens ytterväggar kommer att förses med stenbeklädning. Maskinhallen planeras stå klar till våren 2027. Kostnaden beräknas till omkring 5 miljoner kronor.

Intervju 6:

Den intervjuade lantbrukaren är verksam i Skåne och bedriver jordbruk samt åkeriverksamhet med totalt tre anställda. Lantbrukaren tog över gården år 2016 tillsammans med sin sambo och brukar 250 hektar växtodling. Maskinhallen ska byggas under året och planeras stå klar innan vintern 2026. Måtten på maskinhallen kommer vara 18x42 meter och bestå av isolerade betongväggar med plåttak. Lantbrukaren uppskattar att maskinhallen totalt kommer kosta ungefär 3 miljoner kronor.

4.2 Problemdetektering

Här presenteras de bakomliggande orsakerna till att respondenterna identifierade ett behov av en ny maskinhall samt hur och när behovet uppstod.

För I1 har gårdens geografiska placering varit en viktig faktor bakom investering i maskinhallar, då efterfrågan på hyreslokaler i området varit hög. Vid den senaste investeringen uppstod behovet av en maskinhall då ett företag som arrenderade mark efterfrågade en lokal/verkstad.

“...läget är ju så pass bra mot Stockholm. Bor ju bara tjugofem, trettio minuter från Stockholm”

I2 har övervägt investeringen under tio år och hämtade för fem år sedan hem offerter, men bestämde sig istället för att investera i en hyresfastighet. Några år senare blev det aktuellt igen med en maskinhall. Tidigare har det inte funnits möjlighet till att lagra större mängder insatsvaror på gården, men de betydande prisvariationerna på gödsel- och dieselmärknaden har ökat behovet av lagringskapacitet.

I3 beskriver att behovet av investeringen har funnits sedan övertagandet av gården år 2020. Då maskiner tidigare har förvarats i hyrda lokaler, i gamla befintliga byggnader på gården och till viss del utomhus, fanns ett behov av en annan lösning för att centralisera verksamheten. Andra viktiga faktorer var att kunna reparera maskiner själv och fördela tiden bättre. Byggnationen påbörjades först år 2024 på grund av tidigare höga räntor samt osäkerhet kring utformning av maskinhallen. När tanken om investeringen dök upp igen tog det cirka två till tre månader tills att offerten skrevs under, eftersom investeringen redan hade varit under övervägande under en längre tid.

“Jag började fundera på det igen då räntorna var på väg ner och jag kände väl kanske större behov av att ha en hall och kunna mecka lite”

För I4 kom idén till maskinhallen till följd av en utökad odlingsareal av hampa som i sin tur ledde till behov av mer lagringsutrymme för hampabalar. Under vintern har dessutom maskiner behövts förvaras utomhus vilket är dåligt då det leder till att underhållningen av maskinerna är eftersatt. Därtill har en tidigare lagerlokal försvunnit i samband med att ett arrendeavtal löpte ut.

“Det är för att lagra hampan. Jag utökar min areal så vi får mer lagringsplats till den.”

På I5's gård finns det redan en äldre maskinhall från 70-talet men i takt med att maskinerna på gården blir större har hallens kapacitet blivit alltmer otillräcklig. Samtidigt har maskinhallen varit dåligt underhållen, vilket ytterligare har bidragit till behovet av att uppföra en ny maskinhall.

“Allting är ju förbrukat. Det är plåttak och plåtväggar”.

Med en nyinköpt tröska med en ökad skördekapacitet har behovet av lagringsutrymme av spannmål ökat. För att kunna underlätta i torkprocessen då större mängder spannmål måste hanteras under en kortare tid. Tanken på att bygga nytt eller bygga om på gården har funnits länge och i takt med att arvskiftet blev klart på gården började man planera för maskinhallen för ungefär tre år sedan.

För I6 har behovet funnits sedan övertagandet av gården år 2016. I dagsläget finns en befintlig maskinhall där spannmål har lagrats men på grund av storleken har platsen inte räckt till för vare sig maskiner eller insatsvaror vilket har begränsat lagringsmöjligheterna. Utöver den befintliga maskinhallen ingår en maskinhall på ett arrende längre bort från gården, men på grund av det geografiska avståndet står maskiner utomhus under säsong.

“...hämtar dem nu när vårbruket börjar och sen får de tyvärr stå ute tills jag har tid att sätta in dem igen”

Viktiga faktorer till byggnationen för I6 är att kunna förvara alla maskiner och insatsvaror på ett bra sätt samt att kunna lagra mer spannmål i den befintliga maskinhallen på gården. Efter övertagandet av gården har mycket annat behövt komma på plats innan denna investering kunnat genomföras. De första åren investerades det i bland annat maskiner samt att fokus låg på att bygga upp verksamheten. Planerna för byggnationen satte fart för ett och ett halvt år sedan och leverantören kontaktades i fjol.

“Det känns väl rätt nu att satsa och lite att liksom gör jag inte det nu så kommer jag inte då ja, jag vill ju ha nytta av det också innan jag ska gå i pension”

4.3 Problemdefinition

Här redovisas de alternativ som övervägdes samt vilka icke-ekonomiska beslutsunderlag som påverkade beslutet.

För I1 investerades det i en maskinhall utifrån efterfrågan av ett företag. Företaget behövde en viss yta till sin verksamhet, men på grund av efterfrågan på lokaler i området valde I1 att dubbla storleken på maskinhallen.

“Jag dubblade hela byggnaden för jag tänkte jag kommer ändå säkert. Och det, det var ju mycket riktigt. Det, det hyrdes ut omgående allting som jag byggde för där.”

Lantbrukaren förvarar sina egna maskiner i de lokaler som blir över såsom enklare byggnader med snedtaksförråd.

“Det värsta för mig, det är ju att jag lyckas ju hyra ut allt. Så jag har ju, jag får ju alltid ta det som blir över ibland. Så det, det är väl det största problemet jag har.”

I2 har inte övervägt några alternativa lösningar till att bygga en maskinhall. Utformningen av byggnaden valdes för att passa in med den redan befintliga gårdsmiljön samt för att kunna tillgodose behovet av ökad lagringskapacitet. Lantbrukarens barn har även visat intresse för lantbruket och att vidare utveckla verksamheten, vilket också var ett underlag i beslutet. Möjligheten att kunna

beställa hem insatsvaror och förvara dem på gården har bidragit till beslutet eftersom det genererar en känsla av trygghet.

I3 övervägde olika alternativ och funderade på att hyra en lokal och har kollat på olika lokaler. Men resonerade att det är bättre att investera pengarna på gården och att ha alla maskiner samlade på ett ställe. På grund av den lågsäsong som råder under vinterhalvåret upplever lantbrukaren att tiden kan fördelas bättre, då mer tid kan läggas på maskinerna under vintern med reparationer. Lantbrukaren är heller inte lika väderberoende längre.

“Det är ju roligare att gå in i en varm hall med lysen på kvällen om man ska laga något än att ligga ute i två plusgrader i regn”

Tiden kan även fördelas bättre genom att investeringen möjliggjort att stå inne och jobba i ljuset på kvällar. Detta har lett till att lantbrukaren känner sig mer förberedd hela tiden då maskinerna står i ordning och det är lätt att gå ut på kvällen och förbereda inför morgondagens jobb.

“Jag tycker jag kan fördela min tid bättre. Jag kan ju gå in i hallen och fixa grejer när som, det gör att jag kan ha mera tid att umgås med familjen”

“Det tar aldrig emot att göra något jobbigt längre eller vad man ska säga”

I4 har övervägt andra alternativ som att bygga snedtak eller en hall med en öppen sida för att kunna förvara sina maskiner i. Men valde att bygga en sluten maskinhall eftersom det passar bättre in i gårdsbilden samt att en del av byggmaterialet redan finns tillgängligt på gården från lantbrukarens andra yrke.

“Det var när vi öka odlingen till hampa så kanske vi inte fick leverera i tid. Det blev alltid fördröjning. Maskiner har stått ute hela vintern och det var väl det som tog det att jag kom i gång, liksom blev färdig att börja. Att det här går inte. Jag har ökat odlingen i år också så vi får ännu mer balar förhoppningsvis att lagra.”

För I5 var från början planen att riva väggarna på den befintliga maskinhallen och bygga nytt därifrån. Men vidare beslutade de sig för att bygga en helt ny maskinhall eftersom behovet av lagringsplats är större än de befintliga. En annan viktig aspekt var att maskinhallen ska se bra ut. Dels eftersom lantbrukaren har ett intresse för byggnader, dels av en ambition att skapa en välfungerande maskinhall som man lämnas över till nästa generation när gården tas över av barnen.

“Och kunna göra investeringen nu så att där är någonting att lämna över så man inte bara skiter fullständigt i allt vad underhåll är, utan att man håller grejerna i ordning. Så att där är någonting att ta över.”

I6 har inte övervägt några andra alternativ förutom att bygga en ny maskinhall. På gården finns det ett gammalt stall och en gammal loge, vilka ska rivas och ge plats åt den nya hallen då dessa byggnader inte är ändamålsenliga på grund av befintligt skick.

“känns bättre och bygga något som man kan ha nytta av”

För att i framtiden kunna använda maskinhallen till flera ändamål, exempelvis ha det som verkstad eller lagra potatis, har I6 valt att isolera väggarna. För lantbrukaren är det viktigt att kunna förvara sina maskiner inomhus och ha ordning och reda på gården och grejerna, vilket gör det trivsamt och roligt. Då maskinhallens placering ligger nära boningshuset har utseendet på maskinhallen spelat roll. Därav föll valet på gjutna betongväggar och insättning av fönster för att passa in i gårdsbilden.

“Det är inget jag behöver, alltså vill jag göra det så billigt som möjligt hade jag byggt en plåthall rätt upp och ner ju så att säga så att jag har väl vägt in det rätt så mycket också faktiskt att det ska se bra ut.”

“Det är inte bara ekonomin som avgör”

4.4 Analys och val

Här redovisas hur information har inhämtats samt vilka ekonomiska beslutsunderlag som använts.

I1 byggde den första maskinhallen år 2008 och har därefter byggt ett antal maskinhallar samt renoverat befintliga byggnader för uthyrning. Historiskt har lantbrukaren byggt med tre olika hall leverantörer och inhämtar offerter från dessa inför varje byggnation och bestämt vem leverantören blir. Vid den senaste byggnationen har I1 använt sin erfarenhet i och med antalet tidigare investeringar genom åren. Lantbrukaren har inte räknat på investeringen då tidigare investeringar har betalt tillbaka sig under tio år.

“Allt som jag har byggt har jag ju uppvärmning på. Så jag har ju halmpannor, på alla de här ställena, som har hyrts ut. Så jag får upp hyresnivån så mycket mer när jag kan hyra ut dem med varmhya.”

Lantbrukaren upplever investeringarna som lönsamma med kort återbetalningstid, trots att några formella ekonomiska beräkningar inte har genomförts. Beslutsfattandet beskrivs snarare ha grundats i erfarenhet och magkänsla.

“Bara känt av liksom lite och gått på magkänsla”

Andra avgörande faktorer är tillgången till lämpliga ytor, den egna arbetsinsatsen och möjligheten att återinvestera i verksamheten.

“Jag har bara byggt rakt upp och ner. Och jag har byggt liksom med eget kassa på något vis. Jag har ju inte belånat mig någon gång, utan jag har ju försökt återinvestera mina pengar i saker”

I2 har kollat på nätet för att införskaffa sig information samt diskuterat med familjen. Haft kontakt med en byggherre för att diskutera idéer och hur genomförandet av bygget ska gå till. Lantbrukaren har även diskuterat mycket med sin familj. Hämtat in offerter från olika företag för kostnader. Lantbrukaren har inte använt sig av någon ekonomisk kalkyl eftersom det är svårt att räkna på gödsel då priset ändrar sig hela tiden. De har däremot kollat på om de klarar av att betala för hallen.

“...man räknar naturligtvis på om man klarar det rent kostnadsmässigt i sitt företag. Det måste man göra.”

I3 har utgått mycket från eget huvud hur byggnationen ska vara utformad. Men har även kollat på hur andra har byggt genom besök samt ringt runt till personer som har byggt och undersökt vilka mått de har använt och frågat hur det har fungerat. Lantbrukaren har hämtat in offerter från sju olika halltillverkare och resonerat en del med säljarna om byggnationen. Eftersom halva maskinhallen hyrs ut till ett annat företag är maskinhallens storlek anpassad i förhållande till hyresintäkterna samt vad lantbrukaren själv klarar av att bekosta. Lantbrukaren har använt sig av kalkyler och haft vissa krav från banken. Något som nämndes var att det upplevdes som svårt att räkna på hur mycket som kan sparas per år i reparationer och hur mycket man spar i tid. I3 uttrycker att ekonomin är bättre än

vad som först var räknat på, att man sparar mer pengar och att maskinerna håller bättre.

“Jag upplever att det är en grej som har blivit bättre än vad jag räknat med. Jag spar mer än vad, vad om jag först trodde på det. Och sen tycker jag liksom allt i verksamheten snurrar på mycket lättare med den också. Det är lätt att fixa saker, det är lätt att ställa i ordning saker. Det är lätt att laga saker.”

I4 har diskuterat beslutet med vänner och familj. Men har inte haft kontakt med någon som har spetskompetens på området. Lantbrukaren har tidigare uppfört hallar i egen regi och hämtat information och inspiration därifrån. Eftersom lantbrukaren sedan tidigare haft material hemma till en maskinhall från sitt andra yrke har de materialet varit svårt att värdera.

“Ja, det blev väl det ekonomiska och lagra hampan och skydda den så den inte blev för våt..... Så det är väl ändå värt att satsa lite på att lagra den ordentligt. Vi får, ju längre vi lagrar hampan, desto mer får vi lagringsersättning också. Så vi får en viss peng på att lagra den också. Det har ju också betydelse. Runt tio, tio till trettio över kilot beroende på hur länge vi lagrar den får vi. Så det blir ändå ett ekonomiskt intäkt på att lagra hampan. Men det täcker inte en ny hall, men det hjälper ju till.”

I5 har en vän som jobbar med att sälja maskinhallar där möten har genomförts för att diskutera hallens utformning och konstruktion. De har däremot uttryckt sina egna åsikter på vad de vill kunna nyttja maskinhallen till. Inspiration har även hämtats från ett tidigare byggprojekt som lantbrukarens sambo genomfört. Lantbrukaren har tagit hjälp av ekonomisk rådgivning samt sin revisor för att få hjälp med det ekonomiska underlaget. De har även tagit hem en offert för att kunna räkna på kostnaderna för maskinhallen. Lantbrukaren har även sökt ekonomiskt stöd för robust primärproduktion för projektet, de har däremot uttryckt att byggnationen är planerad att genomföras oavsett om stödet beviljas eller inte.

I6 har sökt information på internet och tagit in offerter från tre olika leverantörer. Valet av leverantör föll på den som erbjöd bäst pris samt genom tidigare erfarenhet av leverantören. Lantbrukarens pappa samt grannar och bekanta har byggt med denna leverantör tidigare vilket också påverkade valet. I6 har inte räknat på några kalkyler, men har däremot beräknat kostnaderna för att bedöma investeringens genomförbarhet och bankens vilja att medverka i finansieringen, men inga detaljerade kalkyler har använts.

“Jag vill ha det och för att kunna ja, bedriva lantbruk alltså att det ska det ska fungera rent praktiskt ju. Så att nej så därför har jag inte räknat”

Lantbrukaren hoppas på att investeringen ska underlätta verksamheten och att mindre praktiskt arbete kommer läggas på att ställa in maskiner och insatsvaror, vilket kommer spara arbetstid. Ett investeringsstöd har sökts men är inte en avgörande faktor för bygget utan ses mer som en bonus.

“Får jag det är det jättebra och men jag ska göra det ändå för att jag vill ha byggnaden helt enkelt här och få det gjort”

4.5 Implementering

Här redovisas hur genomförandet av investeringen gick till/ska gå till.

I1 har gjort markarbetet själv och sedan köpt hem en hall och fått stommen rest. Genom tillgången till maskiner och personal har byggkostnaderna kunnat hållits nere, då de anställda har utfört resterande jobb med exempelvis plåt och isolering.

I2 hade en entreprenör på plats som monterat stommen, taket och betongväggarna. Lantbrukaren har därefter själv ansvarat för uppförandet av träfasaden. Byggnationen påbörjades i maj och maskinhallen stod färdig till vintern. Det finns även planer för att i framtiden gjuta golv i hallen för att kunna nyttja hallen till spannmålsförvaring.

I3 har gjort allt markarbete själv, resterande jobb är bortlejt och hallen köptes nyckelfärdig. Om lantbrukaren hade gjort om investeringen skulle endast smådetaljer ändras, exempelvis placering av dörrar och eluttag. Maskinhallen är tilltagen för att ha möjlighet till att utöka verksamheten i framtiden.

“Jag har möjlighet att utöka verksamheten i maskinhallen för att den är tilltagen. Annars bygger man ju alltid för litet och det tycker väl jag också att jag har gjort nu. Det är ju fullt i den liksom, allt inne.”

I4 har ännu inte färdigställt maskinhallen men påbörjade bygget under vintern 25/26. I efterhand har lantbrukaren uttryckt att det hade varit intressant att undersöka möjligheten att beställa en nyckelfärdig maskinhall, särskilt om investeringsstöd hade kunnat erhållas för en sådan lösning.

I5 har ännu inte undertecknat något avtal och beställt en maskinhall än eftersom de väntar på besked från banken gällande lån. De har däremot börjat med planeringen för när bygget ska påbörjas, inklusive tidsplanering och påbörjat förberedande markarbeten.

För att påbörja bygget planerar I6 att riva de befintliga byggnaderna själv och göra det mesta markarbetet själv, resterande jobb lejs in.

5. Diskussion

5.1 Problemdetektering

Enligt Öhlmér et al. (1998) inleds beslutsprocessen med problemdetektering, vilket innebär att beslutfattaren upptäcker en avvikelse mellan det nuvarande och det önskade tillståndet. Resultatet visar att behovet av en maskinhall ofta växer fram över en längre tid. Problemdetekteringen baseras framför allt på praktiska behov, där möjligheter såsom uthyrningsverksamhet uppmärksammas eller problem identifieras såsom brist på lagringskapacitet och ineffektiva arbetsflöden.

Tiden från idé till färdig byggnation varierar mellan respondenterna från några månader upp till tio år. Denna variation tyder på att problemdetektering är en pågående process där lantbrukaren skannar sin verksamhet genom att kontinuerligt uppmärksamma och tolka signaler (Öhlmér et al., 1998). Resultatet visar att det finns en tydlig skillnad i hur snabbt identifierade behov omvandlas till faktiska investeringsbeslut, vilket kan förstås genom lämplighetslogiken (Brunsson & Brunsson, 2014). Inom lämplighetslogiken utgår beslutfattaren utifrån sin roll och den specifika situationen. Behovet av en maskinhall kan vara känt länge, men agerandet väntar tills situationen anses lämplig. Det kan exempelvis handla om att invänta ett bättre ränteläge eller prioritera andra investeringar. Investeringsbeslutet fattas inte enbart när behovet uppstår utan när det matchar lantbrukarens identitet och situation. I de fall där processen istället skedde snabbt och problemdetekteringen ledde till en omedelbar handling som för I1 kan det tolkas utifrån konsekvenslogiken. Genom en extern möjlighet i form av en hyresgäst skapades en mer tydlig och kvantifierbar framtidsbild. När konsekvenserna av investeringen blev mer tydliga och ekonomiskt fördelaktiga minskade osäkerheten i beslutprocessen. De förväntade resultatet väger här tyngre än behovet av att invänta en lämplig situation vilket bidrar med att investeringsbeslutet fattas snabbare.

5.2 Problemdefiniering

Efter problemdetekteringsfasen framkom det att nästan alla lantbrukare identifierade ett gemensamt behov av ökat förvaringsutrymme, vare sig det gällde spannmål, insatsvaror eller maskiner. Detta gäller däremot inte I1 som valde att bygga hallen för att kunna hyra ut till andra. Resultatet kan delvis förklaras av urvalet då de lantbrukare som inkluderades i studien var de som redan byggt eller tänker bygga en maskinhall.

Resultatet visar vidare att vissa av lantbrukarna överväger alternativa lösningar innan beslut fattades att bygga en maskinhall medan andra inte gjorde det. De alternativ som övervägdes var ombyggnation av redan befintliga maskinhallar eller inhyrning av externa lokaler samt uppförande av andra enklare byggnader. Vilket överensstämmer med Öhlmérs modell genom att jämföra olika alternativ med varandra och överväga vilket som bäst uppfyller verksamhetens behov.

I4 illustrerar tydligt problemdefinieringsfasen då lantbrukaren övervägde flera alternativa lösningar, som exempelvis att bygga ett snedtak för förvaring. Det slutliga beslutet blev dock att bygga en maskinhall, eftersom denna lösning bedömdes passa bättre in i gårdsbilden. Beslutsprocessen visar att valet inte enbart grundades på ekonomiska överväganden, utan att även etiska och praktiska aspekter påverkade beslutet. I I5 kan man även se hur olika alternativ undersöktes som att riva den redan befintliga hallen och återanvända den gjutna plattan för att bygga upp en ny hall.

I1 skiljer sig från de övriga lantbrukarna, då investeringen i maskinhallen genomfördes i syfte för uthyrning och till följd av detta övervägdes inga andra alternativ. Resultatet kan bero på att maskinhallen inte är avsedd för eget bruk utan utgör en investering med målet att generera hyresintäkter.

Här kan Brunsson & Brunssons (2014) fyra logiker hjälpa till att förstå lantbrukarens process. Särskilt framträdande är logiken imitation då lantbrukaren beskriver att tidigare erfarenheter och befintliga lösningar har fungerat som inspirationskälla.

Delprocessen bärande ansvar går att avläsa från empirin, vilket tyder på att den är relevant i Öhlmérs beslutsmodell. För flera av lantbrukarna utgjordes ansvaret gentemot nästa generation. Flera betonade vikten av att lämna efter sig en välfungerande verksamhet och en maskinhall som deras barn kan ta över och använda i framtiden. Särskilt tydligt framgick detta hos I2 där barnen fick vara med och påverka investeringen och var involverade i beslutsprocessen. Besluten baseras inte enbart på ekonomiska och praktiska överväganden, utan påverkas även av ett upplevt ansvar för gårdens långsiktiga utveckling och framtida överlämning.

5.3 Analys och val

Lantbrukarnas informationsinhämtning och beslutsunderlag kan förstås genom Brunsson och Brunssons (2014) logik gällande imitation. Flera av respondenterna har hämtat information och inspiration från grannar, vänner och familj. Genom att imitera de som tillhör samma kategori skapas trygghet och legitimitet eftersom beslut fattas i linje med de normer och arbetssätt som finns inom lantbruk. Det förekommer även imitation hos lantbrukaren själv, vilket är särskilt tydligt hos I1 som efter att ha byggt ett flertal maskinhallar genom åren använder sin egen tidigare erfarenhet som det primära beslutsunderlaget. Genom att repetera tidigare koncept minskar behovet av nya omfattande analyser.

De formella beslutsunderlagen som användes av lantbrukarna var framför allt inhämtningen av offerter från olika leverantörer. Dessa används för att jämföra pris och skapa en uppfattning av investeringens genomförbarhet. Offerterna har inte i någon större utsträckning använts som grund till mer avancerade investeringskalkyler, utan snarare som ett sätt att säkerställa att investeringen är ekonomisk genomförbar.

Flera av respondenterna beskriver att detaljerade investeringskalkyler används i en begränsad utsträckning. De ekonomiska övervägandena handlar främst om att bedöma om verksamheten klarar av investeringen och om finansieringen är möjlig. Det beskrivs som svårt att räkna på vad man sparar i minskat slitage, tidsbesparingar och förbättrad arbetsmiljö.

Detta kan bekräftas av tidigare forskning där informella metoder används framför formella kalkyler. Björklund och Nilssons (2014) studie visade att beslutsprocessen ofta är mindre formaliserad än vad teoretiska modeller förutsätter. Deras studie visade att nästan hälften av lantbrukarna använder informella metoder vid investeringar i maskinhallar såsom magkänsla, erfarenhet och tumregler. Att respondenterna agerar på liknande sätt i denna studie tyder på att detta är vanligt förekommande inom branschen.

5.4 Implementering

I5 har ännu inte beställt hem hallen, I6 har beställt en hall men inte påbörjat byggnationen och I4 har påbörjat bygget men inte slutfört det. Samtliga planerar dock att, i den mån det är möjligt, genomföra delar av byggnationen själva. De har därmed påbörjat implementeringsfasen men ännu inte slutfört den som lantbrukare I1, I2 och I3. Detta kan kopplas till lämplighetslogiken och frågan: Vad är lämpligt att göra för en person som jag i en situation som denna? Exempelvis behöver lantbrukarna ta ställning till vilka delar av byggnationen de själva kan genomföra.

Nästan alla lantbrukare har använt sig av en liknande metod för att implementera maskinhallen. De har beställt en färdig hall från ett företag och utformat den i samarbete med leverantören. Därefter har de själva i den mån det varit möjligt, försökt utföra så mycket av arbetet själva för att hålla kostnaderna nere istället för att anlita externa tjänster. Vad som uttrycker sig här är I4 som redan hade tillgång till delar av materialet till maskinhallen och därför varken behövde lägga någon större beställning eller hämta in offerter i samma utsträckning. Båda alternativen passar däremot in i Öhlmérs beslutsmodell.

I4 har påbörjat byggnationen men ännu inte införskaffat samtliga byggnadsdelar, exempelvis taket till maskinhallen. Detta överensstämmer med Öhlmérs teori om att beslutsprocessen inte är linjär, utan att lantbrukaren kan röra sig mellan olika faser under processens gång. I detta fall sker en växling mellan implementeringsfasen och analys och valfasen. Delprocessen bärande ansvar blir också tydlig, då lantbrukaren själv ansvarar för byggnationen och därmed kontinuerligt behöver kontrollera arbetet samt fatta relevanta beslut under implementeringsfasen.

Efter att lantbrukaren har genomfört hela besluts- och byggprocessen återkommer flera av dem till problemdetekterings fasen. Detta sker i samband med att de börjar identifiera olika brister, förbättringsområden eller funktioner i maskinhallen som inte motsvaras de ursprungliga förväntningarna. Erfarenheterna från den genomförda investeringen leder därmed till nya reflektioner kring exempelvis utformning och funktionalitet. På så sätt kan en ny beslutsprocess uppstå.

6. Slutsatser

6.1 Slutsatser

Syftet med denna studie var att undersöka lantbruksföretagares beslutsprocess vid investeringar i maskinhallar, med fokus på vilka formella och informella beslutsunderlag som används i situationer där investeringens nytta är svår att kvantifiera. Studien har utgått från forskningsfrågan: "På vilket sätt används ekonomiska respektive icke-ekonomiska beslutsunderlag vid investeringar där nyttan är svår att kvantifiera?".

De slutsatser som kan dras av studien är att investeringsbeslut i maskinhallar inte enbart grundas på ekonomiska kalkyler utan av en kombination av ekonomiska, praktiska och sociala beslutsunderlag. Ekonomiska underlag består framför allt av offerter och används främst som ett stöd för att säkerställa investeringsförmågan. Det används för att avgöra om investeringen är praktiskt genomförbar och om finansieringen är möjlig. Snarare än att beräkna investeringens lönsamhet, då de ekonomiska fördelarna anses svåra att räkna på i en formell kalkyl såsom minskat slitage och tidsbesparing. De informella beslutsunderlagen har en stor betydelse i beslutsprocessen. Inspiration från andra lantbrukare, magkänsla, tidigare erfarenhet och kunskap används för att hantera osäkerheten som uppstår när nyttan är svårberäknad. Studien visar även att personliga värderingar står till grund för besluten som exempelvis estetiken i gårdsbilden. Byggnaden ska se bra ut och passa in i gårdens helhetsbild, vilket ansågs viktigt bland lantbrukarna och var en betydande faktor för hur investeringen utformas. Detta hänger även samman med motiv som generationsskifte, viljan att förvalta gården och lämna över den med stolthet till nästa generation. Sammanfattningsvis används de ekonomiska underlagen för att avgöra om investeringen är möjlig, medan de icke-ekonomiska underlagen avgör att den blir av och hur den utformas.

6.2 Vidare forskning

I framtida forskning kan ett större urval analyseras för att skapa en bredare och djupare förståelse för hur olika lantbrukares beslutsprocess kring investeringar i maskinhallar går till. Utöver fler lantbrukare kan även maskinhallsförsäljare och rådgivare intervjuas för att bidra med ett kompletterande perspektiv på beslutsprocessen.

I samband med att Jordbruksverket investeringsstöd för robust primärproduktion där lantbrukare kan söka stöd för nybyggnation av maskinhallar för förvaring av

insatsvaror, kan framtida forskning undersöka vilken påverkan stödet har på beslutsprocessen (Jordbruksverket, 2025b). I empirin nämns stödet några enstaka gånger, men inte tillräckligt för att kunna dra några slutsatser om hur de påverkar investeringsbeslutet.

Ytterligare forskning kan studera skillnader mellan lantbrukare som väljer att genomföra större delen av byggprocessen själva och de som i högre grad anlitar externa entreprenörer, för att analysera hur det påverkar beslutsprocessen. I empirin genomför lantbrukarna olika mycket av arbetet själv. Däremot ställdes inte tillräckligt med frågor inom detta område för att kunna dra slutsatser om i vilken utsträckning detta påverkade beslutet eller om det var avgörande för beslutsprocessen. Slutligen kan även andra investeringar kopplat till lantbruket undersökas för att jämföra resultaten med denna studie. En sådan jämförelse skulle kunna bidra till ökad kunskap om vilka skillnader och likheter som finns i lantbrukares beslutsprocess samt i vilken utsträckning Öhlmérs beslutsmodell kan förklara olika typer av investeringsbeslut.

6.3 Kritisk reflektion

Det teoretiska ramverket behandlar främst beslutsmodeller. En kompletterande ekonomisk teori hade kunnat bidra till en djupare förståelse av de ekonomiska aspekter som framkommit i empirin samt stärka analysen. Exempelvis hade teorier kring investeringar, lönsamhet och riskbedömning kunnat bidra till en mer nyanserad förståelse av de ekonomiska faktorerna som påverkar beslutsfattandet. Arbetet bygger på ett relativt begränsat antal vetenskapliga källor, vilket till stor del beror på maskinhallar är ett relativt utforskat område när det gäller beslutsprocesser och ekonomiska överväganden. Eftersom maskinhallar klassificeras som ekonomibyggnader krävs i regel inget bygglov, vilket försvårar möjligheten att få tillgång till statistik som hade kunnat vara relevant och stärka studiens argumentation. Ett sätt att få tillgång till ytterligare information hade kunnat vara att kontakta maskinhallsförsäljare och andra aktörer inom branschen.

Den kvalitativa intervjumetoden passade väl för studiens syfte. Metoden möjliggjorde djupgående svar och möjlighet till att ställa följdfrågor. Samtidigt innebär det begränsade antalet deltagare att resultaten inte kan generaliseras till en större population. Avsaknaden av register över personer som har investerat, eller planerar att investera i maskinhallar innebär dessutom att flera av intervjudeltagarna rekryterades genom kontakter kopplade till författarna. Detta kan ha påverkat urvalets representativitet. Däremot identifierades ingen alternativ metod för att hitta och kontakta lantbrukare som uppfyllde studiens urvalskriterier.

Tre av de sex intervjuade hade vid intervjutillfället varken färdigställt eller påbörjat byggnationen av sin maskinhall. Detta försvårade möjligheten att analysera och diskutera implementeringsfasen i Öhlmérs beslutsmodell. För att erhålla ett mer omfattande empiriskt material hade det varit fördelaktigt att inkludera fler lantbrukare som redan färdigställt sina maskinhallar. Samtidigt kan de deltagare som fortfarande befann sig i beslutprocessen antas ha haft en mer aktuell uppfattning om sina överväganden och handlingar, eftersom beslutprocessen fortfarande pågick.

- [Otill%20avr%C3%A4kningspriser%2C%20maskininvesteringar%20och \[20-04-2026\]](#)
- Mantere, S., Ketokivi, M. (2013). Reasoning in organization science. *Academy of Management Review*, (38) 70-89.
<https://www.jstor.org/stable/23416303?seq=11> [07-05-2026]
- March, James G. & Olsen, Johan P. (1989). *Rediscovering institutions: The organizational basis of politics*. The Free Press.
- Ryan, G.W. & Bernard, H.R. (2003). Techniques to identify Themes. *Field Methods*, 15 85-109.
- Skatteverket. (u.å.). *Ekonomibyggnad*.
<https://www.skatteverket.se/foretag/skatterochavdrag/fastighet/fastighetstaxering/deklareralantbruk/ekonomibyggnad.4.8bcb26d16a5646a1481245e.html> [13-04-2026]
- Strang, David & Meyer, Johan W. (1993). Institutional conditions for diffusion. *Theory and society*. 22 s. 487-511.
- Tectum. (u.å.). *Prisexempel på maskinhallar i stål från Tectum*.
<https://www.tectum.se/prisexempel/lantbrukshall-maskinhall/> [13-04-2026]
- Vetenskapsrådet. (2024). *God forskningssed 2024*. Vetenskapsrådet.
- Öhlmér, B., Olson, K. & Brehmer, B. (1998). *Understanding farmers' decision-making processes and improving managerial assistance*. *Agricultural Economics*. 18, 273-290.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1574-0862.1998.tb00505.x>

Populärvetenskaplig sammanfattning

Investeringar i maskinhallar är en vanligt förekommande investering inom lantbruket som används för förvaring och underhåll av jordbruksmaskiner. I takt med att lantbruksföretag blir större och maskiner därtill har traditionella jordbruksbyggnader i många fall blivit otillräckliga för modernt jordbruk. Därför uppstår ofta behovet av att bygga en maskinhall. Att investera i en maskinhall innebär däremot en betydande kostnad där priset kan variera beroende på storlek, materialval och utrustning. Samtidigt genererar maskinhallar vanligtvis inga direkta intäkter, de ekonomiska fördelarna är ofta indirekta och svåra att beräkna som exempelvis minskat slitage, lägre underhållskostnader och effektivare arbetsflöden. Det kan därför uppstå en komplex beslutssituation för lantbrukaren.

Denna studie undersöker lantbrukares beslutsprocess vid investeringar i maskinhallar med fokus på vilka beslutsunderlag som används. Totalt har sex lantbrukare intervjuats som antingen redan har byggt eller planerar att bygga en maskinhall. Resultaten visar att lantbrukares beslutsunderlag till viss del baseras på ekonomiska underlag genom att ta in offerter från olika leverantörer. Framför allt grundas besluten genom inspiration från andra lantbrukare, magkänsla, tidigare erfarenhet och kunskap. Även andra faktorer som arbetsmiljö, gårdsbild och möjligheten att lämna över gården till nästa generation påverkar hur investeringarna utformas och genomförs.

Tack

Vi vill rikta ett stort tack till samtliga lantbrukare som deltog i intervjuerna och därmed möjliggjorde genomförandet av denna studie. Vi vill även tacka vår handledare Henrik Dellestrand för värdefull vägledning samt vår opponentgrupp för deras synpunkter och förbättringsförslag, vilka har bidragit till att utveckla och stärka arbetet. Vidare vill vi tacka familj och vänner för deras stöd, engagemang samt värdefulla idéer och tankar under arbetets gång.

Bilaga 1

Intervjuguide:

Bakgrundsinformation

Namn:

Plats:

Typ av gård/ verksamhet (storlek, inriktning, antal anställda):

Hur länge har du varit verksam?

Utbildning:

1. Vad är det för maskinhall du har byggt/ska bygga?

- Hur ser den ut/kommer att se ut? (storlek, olika funktioner)

- Till vilket syfte byggdes/byggs maskinhallen?

- Fanns det några andra alternativ du övervägde istället för att bygga nytt?

2. Hur gick beslutsprocessen till bakom investeringen i maskinhallen?

- När började du tänka på att bygga hallen? (hur lång tid gick det från idé till beslut?)

- Vad var det som till slut fick dig att börja bygga den? Hur gick processen till?

3. Var hittade du all information om investeringen?

- Vilka källor använde du för att hämta in information? (design, kostnader, tid)

- Fanns det någon du diskuterade beslutet med? (rådgivare, familj, vänner)

- Vad kostade det att bygga/vad kommer det att kosta bygga?

4. Använde du dig av några investeringskalkyler, om inte vad använde du dig av då?

- Om inte vad för underlag använde du dig av då? Och hur uppskattade du kostnaden?

5. Fanns det några beslutsunderlag som inte baserades på ekonomiska värden?

- Hur viktigt var olika icke-ekonomiska faktorer? Fanns det faktorer som var svåra att kvantifiera ekonomisk?

6. (Till de som har byggt) Om du skulle göra om investeringen, finns det något nytt underlag som du skulle kollat på? Både ekonomiskt/icke ekonomiskt.

- Finns det något underlag du i efterhand kände att du värderade för högt eller lågt?

7. Har du något mer du vill tillägga?

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

JA, jag, Ellinor Persson har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

JA, jag, Matilda Bäckman har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.